ANUL VI. No. 30. 15 AUGUST 1865.

NATURA

JURNAL DE SCIINȚE

ESE DE PATRU ORI PE LUNĂ

Prețul abonamentului:

Bucurescĭ........ 64 leĭ pe an
Districte........ 69 — —

REDACTORĬ:

Dr. C. ESSARCHU și Lt. D. ANANESCU.

ABONAMENTELE se fac la Redacțiă, Strada Seraphim, ce 'ĭ dice și a Pensionatuluĭ No. 10, în dosu Coltzi, și la DD. Librarĭ.

Avem onóre de a însciința pe DD. profesorĭ collegialĭ și primarĭ precum și pe DD. Institutorĭ communalĭ că prețul abonamentuluĭ la Jurnalul Natura se reduce pentru Domnia lor la un galben pe an adică pe jumătate.

DD. profesorĭ corespondențĭ de prin județe sînt rugațĭ de a face cunoscut collegilor Domnieĭ lor acéstă disposiție ce ia Redacția Natureĭ.

A nu îndrăsni nimic este a fi pusillanim. A îndrăsni prea mult este adesea (nu însă tot-d'auna) a fi temerariu.

„Natura“ este îndrăsnéță, dar nu e temerarie. Și fiind că Natura voesce a fi *nemuritóre* de aceia ea nu va publica în colónele salle drept urmare la articolul ce a apărut în numĕrul precedent subt titlu de *Crisele malatiilor sociale saŭ Revoluțiile*, de cât înregistrând o lege ce'ĭ revelă *Sciința* Historieĭ.

Cititorul atentiv va vedea aci una din conclusiile la care conducea articolul în questiune.

Când un Guvern, împins de necesitățĭ iresistibile și fatale, a oprit de o dată nisce curenti ce exista într'o societate și s'a învestit cu forme neobicinuite schimbându'șĭ forma primitivă subt care era destinat a guverna, atuncĭ iată ce se va întîmpla:

Daca e abil, el se transformă, se modifică, dă o legitimă satisfacție acellor trebuințe sociale al căria exces a reprimat. Atuncĭ el se póte aclimata, și se va putea consolida înconjurându-se de toțĭ ómeni țerreĭ de *intelligință* și de *experiență* fără a se uita de aprópe la opiniile sau principiile lor politice.

Când însă se îndîrjesce, când persistă a sta cu peptul înaintea curentilor cărora a pus de o dată stavilă, când maĭ cu sémă, dupŏ ce, în iuțéla și confusia acțieĭ, a decretat miĭ de miĭ de legĭ dintre care multe sînt incompatibile cu natura, exigențele, organismul, temperamentul nației, persistă a sta în tendința ce a dictat aceste legi și nu o modifică modificând și legile, atunci . . . . . . el se sfaramă . . . . Acésta e o lege a Philosophieĭ Historiei și „*Natura*“ nu face decât s'o înregistre.

Ințellege-va Guvernul acéstă lege și avea-va forța, intelligința, mărimea de suflet ca să revie asupra *multora* din celle săvîrșite . . . . Inconjurase-va de toțĭ ómeni țerrei de *intelligență* și *experiență* și da-va marilor Corpuri alle Statului prestigiul, drepturile și autoritatea morală de care trebuie să se bucure? etc. etc. . . .

Interesul seu cere o asemenea tactică...

Işĭ aduce aminte Capul Statuluĭ cu câtă superbă îndrăsnélă purta înaintea streinului drapelul demnităţii şi autonomiei naţionale când se simţia rezemat pe marele Corp politic al Statului unde Naţia era representată şi de unde 'şi trăgea origina. . . .

Ceea ce era o causă de multă înîncurcătură pentru politica sa şi de multe şi câte o dată vane declamaţii (s'o mărturisim cu toţi) devenea o sorginţă de forţă şi un reazăm puternic. . . .

Ne oprim aci. Cititorul Natureĭ vede acum un miḑloc prin care s'ar putea evita acea crisă despre care am vorbit în numĕrul precedent şi cum s'ar putea depărta de scumpa dar disgraţiata nóstră patrie un trist şi lacrimabil sfîrşit!

Ne oprim aci, şi limitând cercul examinărilor nóstre, reluăm drapelul sacru asupra căruia am inscris cuvintele:

Instrucţia şi Educaţia.

Ḑiserăm în rîndurile precedente că Guvernul, în rapiditatea şi confusia acţieĭ, a decretat miĭ de legĭ dintre care multe sînt incompatibile cu exigenţele şi organismul naţieĭ nóstre.

Arătarăm, sau făcurăm să se înţellégă, că nu numai datoria dar şi interesul trebuie să'i comande astăḑĭ a *reveni* asupra multora dintrînsele şi ale modifica conform cu miḑlócele şi trebuinţele societăţi nóstre.

Vom lua legea Instrucţieĭ publice de care avem şi *dreptul* şi *datoria* de a ne ocupa precum şi de tóte celle ce privesc, *gravele şi mari interese* alle Instrucţieĭ şi Educaţieĭ *(atât de mult timp lăsate la o parte de conducători naţiei nóstre).*

Legea Instrucţieĭ publice în multe din disposiţiunele salle este bună, în multe însă este defectuósă.

Actualul Consiliu superior al Instrucţieĭ publice, conformându-se într'un mod prea strict, dupŏ noĭ, nu numaĭ spiritului dar şi littereĭ eĭ, a luat multe mĕsuri pe care le credem compromitătóre pentru Instrucţie şi prin urmare pentru viitorul ţerreĭ.

Vom examina de o cam dată pe celle luate nu în virtutea legeĭ dar în virtutea latitudineĭ ce legea dă Consiliuluĭ de a lua mĕsurile ce le va crede necesarii.

Legea ḑice în capitolul în care se ocupă de instrucţia superióră. (Capit. IV, Secţiunea I, articolul 260)[1])

„Fie-care facultate se va organisa prin regulamente speciale, date în forma regulamentelor de administraţiune publică.

Aceste regulamente vor avea de obiect:

„Infiinţarea *graduală* dupŏ *meḑiile* ţerrei a cathedrelor necesarii pentru cursurile menţionate în precedentele articole . .“ Legea dar nu *obligă* a institui un al treilea an la facultatatea de sciinţe.[2])

Intrebăm acum daca cathedrele necesarii pentru a complecta un al treilea an de un învăţământ cu totul superior şi de care nu se va folosi de cât opt sau ḑece scholari pe an, sînt permise de *meḑiile ţerrei* şi cerute într'un mod urgent de exigenţele Instrucţiei?

Nu trebuie din contră să ne îndreptăm activitatea şi resursele de care dispunem către învăţământul secundariu şi maĭ cu sémă către învăţământul primariu de care avem o aşa de urgenţă trebuinţă?

Deci, învăţământul secundariu este fórte incomplect organisat şi învăţământul primariu se scade, se micşoréḑă, se cionte-

[1]) Voind a păstra jurnaluluĭ nostru caracterul unuĭ jurnal ce se adresă unuĭ public *mixt* pe care amăruntele technice nu'l póte interesa, nu intrăm şi nu vom intra în asemenea amărunturi. Ne mărginim a face pe cititori nostri să înţellégă spiritul general al factelor asupra cărora voim a chema atenţia Domnieĭ lor.

[2]) Veḑi numĕrul precedent al Natureĭ.

sce: Ni se desființéză clasa a patra primarie din tóte capitalele județelor! și profesoriĭ clasei a patra desființate sînt obligați să fie profesori clasei ântêia!

Vom reveni asupra acestui punct ca să chemăm asupra lui deosebita atenție a Onor: Consiliu superior precum și a D-luĭ Ministru și Director al Instrucțieĭ publice.

In resumat. Un al patrulea an de învățămênt primariu în capitalele județelor este *necesariul*; un al treilea an de învățămênt cu totul superior în facultățile din Iasy și Bucurescĭ este *luxul.*

Se avem *necesariul* mai nainte de a avea *luxul.*

N'avem pâine, și umblăm după *pan-di-span.*!

Dați-ne pâine, mai nainte de a ne da *pan-di-span.*!

Daca dar Onor. Consiliul superior și Ministrul Instrucției publice nu vor găsi de cuviință înființarea unuĭ al 3-lea an în facultatea de sciințe, iĭ rugăm în interesul instrucțieĭ și cu tot respectul ce se cuvine autorităților superióre, de a da un respuns satisfăcĕtor petițieĭ[1]) elevilor ce au terminat cei duoi ani ai facultății nóstre.

[1]) Vedĭ numerul precedent al Naturei.

E.

GRINDINA.

Toțĭ 'șĭ aduc aminte de repedea furtună însoțită de grindinnă din 14 August la 6 ore dupĕ amédădi, d'acea revoluție aeriană în care variatele bombe cristaline spărgea geamurile și prăpădea recoltele, d'acea vijelie fărĕ veste care frângea arborĭ, desvălea case și resturna trăsurĭ. Toțĭ mărturisesc că de mult timp nu s'a vĕdut așa furtună îngroșitóre așa peatră mare ce a pricinuit însemnătóre pagube; într'acest phenomen spăimântător avem a deosebi treĭ lucrurĭ: vêntul, plóia și grindina. Nu vom vorbi aicĭ de cât numaĭ de grindină și de causele care o produc.

Ațĭ vĕdut toțĭ cum es aburi pe d'asupra unuĭ vas cu apă pus la foc, ați vĕdut toțĭ asemenea cum es aburĭ din pământ aduoa di după ce a ploat îndată ce sórele se ivesce pe orizont. Aceștĭ aburĭ ce se înalță pênă la óre care regiune a atmospheri nu sunt alt ceva de cât apă redusă în stare aeriformă prin căldură; acolo găsind o temperatură rece se îndésĕ, se prefac în picăturĭ de apă și cad jos sub formă de plóie.

Dacă însă în atmospheră este o căldură prea mare aburi se înalță repede și mai sus, dă d'o temperatură mult maĭ rece căcĭ cu cât se înalță cineva maĭ sus în aer cu atât căldura descresce, se îndésă atât de tare în cât nu numaĭ că se prefac în picăturĭ de apă dar repede se și îngheață și fie-care picătură de apă se schimbă într'un cristal de ghiață, îmbracă forme (în general rotunde) și mărimĭ variabile apoĭ cad din nuorĭ pe pământ și se numesce grindină saŭ piatră.

De vom examina un grăunte de piatră vom vedé că nu este un corp simplu cum ar fi o mică quantitate de apă înghețată, ci este un corp complect care are un sîmbure central învălit în straturĭ concentrice. Aste straturĭ ne arată că a fost format printr'o serie de înghețuri unele după altele, c'a trecut de rând dintr'un loc apos într'altul friguros. Se maĭ observă că straturile globuluĭ de ghiață nu numaĭ că se deosebesc dar adesea nu se asémĕnă prin poziția lor prin forma înghețăturilor și prin corpurile streine ce se află amestecate.

Sîmburile este adesea format d'un mic fulg de zăpadă și straturile concentrice presintă une orĭ ca nisce radiațiunĭ saŭ stele de dede̦dĭ. Se găsesc câte o dată și corpurĭ streine întărite, precum: érbă, grăunte, picióre tarĭ, aripi de insecte și chiar corpurĭ neorganice,

Am vêḑut că forma globulelor de ghiaçiă e fórte variată, mărimea asemenea variază dela un bob de mazăre, până la un oŭ de găină şi maĭ sus. Forma cea maĭ obicnuită este a uncĭ sphere maĭ mult saŭ maĭ puçin neregulate; unele sunt netede, altele acoperite de asperităţĭ saŭ prelungiri ceea ce face să ia forma de crucĭ, stele, butilĭ, sphere colţurate etc. şi sparg tot ce întîlnesc. Grindina în general precede o plóie furtunósă; nuori ce o pórtă respândesc o mare întunecime şi aŭ o culóre cenuşie saŭ roşetică. Maĭ 'nainte d'a cădea se aude un sgomot ce sémănă cu nisce sacĭ de nucĭ care se ciocnesc saŭ cu rostogolirea uneĭ trăsure p'un drum pietros. Asta provine din descărcarea electricităţĭ ce grăunţele de piatră aduc din nuori pe care părăsesc în momentul întâlnireĭ lor cu piatra din altă grupă de nuorĭ încărcat cu electricitate contrarie, în schimbările electrice care neapărat aŭ loc între celle doue grupe de nuori puindui în mişcare de înălţare şi coborîre, se întâmplă că multe se lipesc în momentul ciocnireĭ lor şi atuuci se presintă sub formă de discuri cu maĭ mulţĭ sîmburi primitivi. Numaĭ atuncĭ sgomotul acestor descărcări este puternic să pótă ajunge la urechea nóstră când piatra este mare ceia ce nu póte avé loc de cât în furtuuile celle maĭ puternice şi celle maĭ electrice. D'aceea maĭ tot d'auna în urma acestuĭ sgomot întrerupt cade grindină voluminsóă armată cu lungi şi tari spini ce pricinuesc atâtea pagubi. Din norocire că circunstanţele favorabile la asemenea producţiuni vătămătóre sunt fórte rari.

Un physic italian Volta ca să explice formarea grindineĭ admite că raḑele sóreluĭ isbind partea de sus a unui nuor prea dens sunt absorbite mai tóte; dintr'acésta resultă o repede evaporaţie care produce atât de mult frig în cât înghiaţă apa.

Tot acest physic să 'şĭ dea socotéla de ce piatra stă cât va timp suspendată în aer de şi având destul volum ca să caḑă prin greutatea sa, suposéză că duoi nuorĭ încărcaţi de electricităţi contrariĭ sunt aşeḑaţĭ unul d'asupra altuia, că bóbele de piatră ăncŏ prea micĭ cad pe nuorul de desubt se acoper d'un nuoŭ strat de ghiaçiă, se împing d'acesta şi se attrag de nuorul d'asupra şi sunt astfel puse într'un fel de venturare ceea ce contribue mult la mărirea volumuluĭ, până când în fine cad pe pământ saŭ din pricină că se fac prea greĭ, saŭ că nuori perd electricitatea lor saŭ se împing de vânturĭ la distanţe marĭ.

Grîndina d'un volum maĭ mare nu se forméză de cât vara rare orĭ se întîmplĕ iarna şi atuncĭ este prea mică. Ast phenomen nu se produce de cât în miḑtocul uneĭ grupe de nuorĭ ce presintă tóte caracterele uneĭ furtune, nuori aceştia încărcaţi de electricitate negativă sunt dominaţi d'altĭ nuorĭ grămădiţi mai albicioşĭ şi încărcaţi cu electricitate positivă. Adesea se vede d'asupra acestei grupe furtunóse nisce nuorĭ caracteristicĭ, eĭ sunt lungĭ şi se presintă în regiunile celle maĭ înalte alle atmospherei.

Nu tot d'auna grindina adevĕrată se produce în regiunile îngheţate alle atmospheref ci ne vine dintr'o regiune aprópe de suprafacia globuluĭ. Iată cum se forméză grindina, spatiul nu ne permite a intra în maĭ multe amenunte asupra acestuĭ phenomen natural, care în aparenţă se pare a fi vătĕmător, dar în realitate aduce mult bine căcĭ curăţă atmosphera şi face aerul maĭ uşor de respirat. Să nu perdem din vedere veritatea ce se manifestă în tóte ḑilele că adică: Natura din orĭ ce rĕŭ parţial se silesce a scóte curând saŭ maĭ târḑiu un mare bine general.

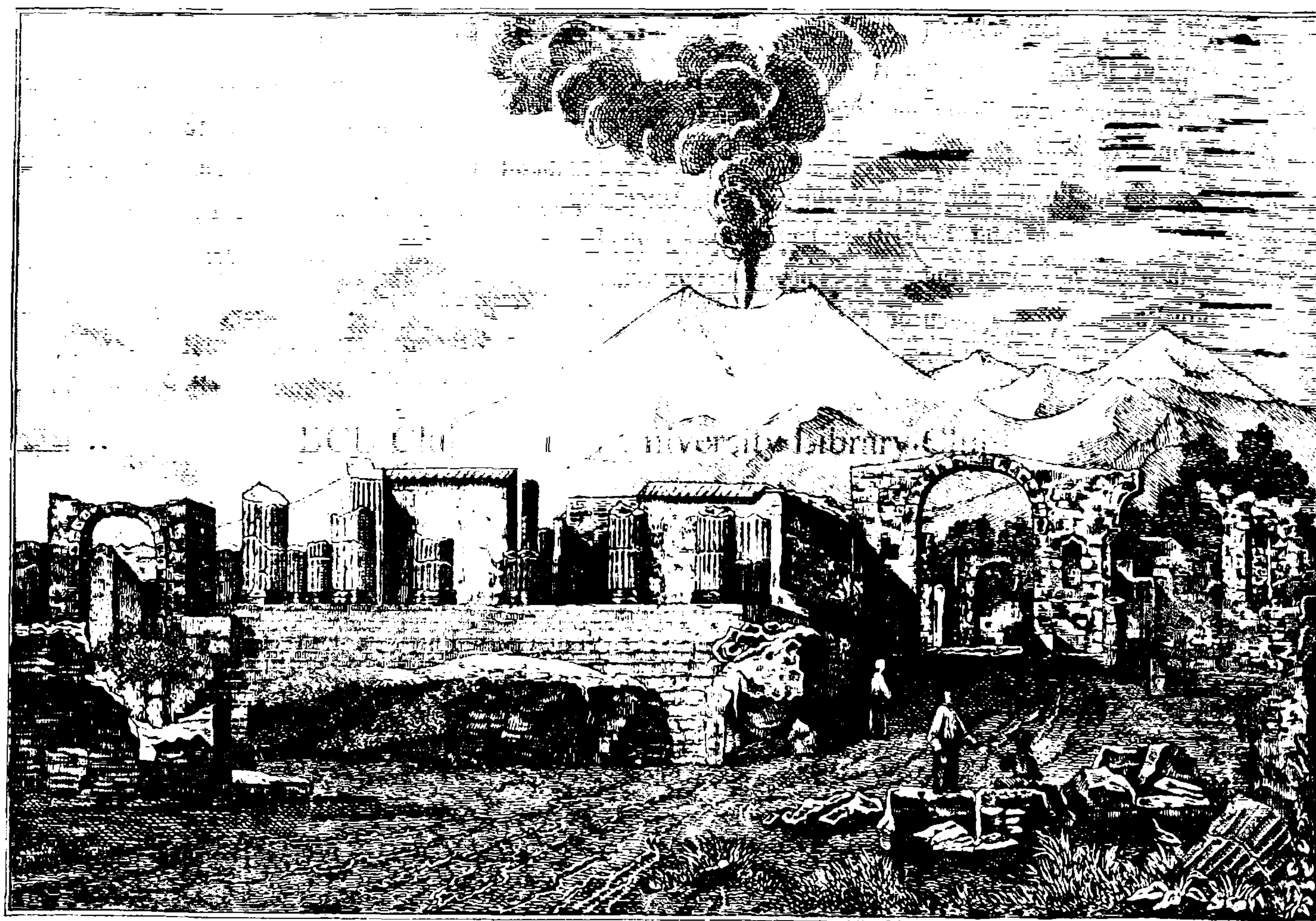
Să ne silim şi noi a imita Natura în tóte actele nóstre, căcĭ mult este ea simplă, înţeléptă şi admirabilă în phenomenele sélle!

Aţĭ vĕḑut cum apa schimbată în vaporĭ prin căldură, se înalţă către cer acolo găsind maĭ puçină căldură se preface în picături de plóie, ş'apoĭ se întăresce ca marmora şi se face ghiaçiă. Curios lucru. Puçină căldură face unda nevisibilă ca aeru; c'un grad maĭ puçin de culdură ea curge ca un rîu repede şi face sĕ rodéscă ogórele şi semănăturile nóstre perḑind apoĭ o parte din căldura ce co-

prinde în fine se cristalisă. Aşa nu trece dar în starea solidă de cât pentru că a dat aerului de prin prejur o parte din căldura ce ţiné ascunsă în sine şi care servă a 'şĭ schimba starea.

Dacă vĕ gîndiţĭ, amabilĭ lectori, la raporturile ce există între trebuinţele Natureĭ şi proprietăţile apeĭ sub aste treĭ forme differite, dacă vĕ veţĭ încredinţa de trebuinţa d'a fi oprită şi cristalisată pe vêrful munţilor ca să curgă apoĭ la pólele lor, pe urmă luată de vênturi, vaporisată, înălţată şi dusă din nuoŭ la isvorul eĭ, vă veţĭ mira póte de grijile *Omnipotentuluĭ Creator* şi ca Moise veţi auḑi voea luĭ Dumnĕḑeu în vêrful munţilor.

A.

Pompeia şi Vesuviul

POMPEIA şi VESUVIUL.

COMPOSIŢIA CHIMICĂ A OASELOR DESCOPERITE ÎN POMPEIA.

(URMARE.)

Un alt monument public despre care voim să vorbim cititorilor nostri sînt *Băile publice.*

Ceĭ vechĭ dau o immensă importanţă acestor stabilimente. Căllĕtorul care a visitat Roma a vĕḑut că ruinele celle mai vaste şi celle mai importante sînt ruinele edificiurilor consacrate băilor. Ceĭ vechi veniau în aceste stabilimente nu numai pentru a lua băĭ ci încă pentru a se exercita în lupte şi exerciţiĭ corporale.

Politici antiquităţiĭ ne dau o înaltă idee de înţellepciunea şi tactica lor prin grija ce aducéu în educaţia physică a popolului. Eĭ cerea *şciinţeĭ* învăţăminte ca săĭ lumine şi săĭ conducă şi *sciinţa* le ḑicea:

Clima are o imensă influenţă asupra unuĭ popor, o influenţă atât de mare încât, popoli indolenţi şi fără vitalitate cad subt *fatalitatea* influenţelor eĭ. Când aceste influenţe sînt perniciόse, *fatalitatea* lor exercitându-se fără să întilniască nici o luptă din partea voinţei şi *libertăţii* umane, popolul întreg se modelă dupŏ dînsele şi devine sclavul lor. Să esplicăm mai bine acésta idee printru'un exemplu:

Clima Romei este împovărătóre şi moleşeşce: Romani moderni sînt molesiţĭ şi leneşi căci clima îi face ast-fel: îngrijind fórte puçin de educaţia physică, clima şi influenţile exterióre îşi esercită imperiul lor. „*Fatalitatea* Natureĭ în alte cuvinte [1]) neîntîlnind nici o resistenţă, nici o luptă din partea *libertătii umane*, devine dominantă şi popolul întreg e fără forţă şi fără vigóre atât în physic cât şi în moral.

Romani moderni dau ast-fel un argument theoriilor acellor istorici fatalişti care consideră pe popoli ca o *resultantă* a influenţelor exterióre, ca un produs ce resultă din combinaţii ce nu atîrnă de voinţa şi libertatea lor, acellor istorici ce consideră diversele ţerri ca nişte laboratorii,[2]) unde naţiile sînt aruncate întocmai ca corpurile physice, ca corpurile mórte ca să producă cutare resultate prevĕḑute şi fatale.

Romani cei vechi însă ne dau un argument puternic în contra acestor doctrine. Prin sciinţa, prin activitatea, prin *libertatea* lor, ei sciau să se lupte în contra influenţelor exterióre, în contra *fatalităţii* naturei ca s'o învingă, ca s'o domine ca s'o subjuge. Libertatea pusă în faça facultăţii era mai puternică de cât dênsa. Omul în privinţa Naturei era mai mare de cât ea......

Noi Români de astă-ḑi cărora doctrine venim în ajutor, şi căror istorici dăm argumente pentru a'şĭ susţine ideile lor?

Dar să ne întórcem la băile publice din Pompeia

Băile ce căllĕtorul vede astă-ḑi în ruinele Pompei nu sînt descoperite de cât în anul 1824. E probabil că se vor mai descoperi şi altele când cea-l'altă parte a oraşuluĭ va eşi de subt cenuşă.

Aceste băi au şapte intrări.

Intrarea actuală conduce într'un vestibul, pe urmă în *atrium* unde erau aşeḑate scaune de şeḑut. De acolo trecem într'o sallă lungă unde se luau băile încropite.

Acéstă sallă se numesce:

Tepidarium. Un *tepidariu* se află în tóte stabilimentele de băi la cei vechi precum şi celle-l'alte, săli despre care vom vorbi. Cunoscênd disposiţia băilor din Pompeia, cititorul „Naturei", va cunósce ast-fel disposiţia interióră a tutulor stabilimentelor şi edificilor de băi din antiquitate. Şi când va merge în Italia şi va visita ruinele acestor stabilimente, aceste ruine nu vor fi mute pentru dînsul.

Tepidariul este decorat de bas-relievuri şi în pereţi sînt mici dulapuri unde se află mici caryatide dintre care unele par a fi conţinut parfumuri oliu, esenţe ast-fel în cât acéstă sală pare a fi servit în acelaş timp de *Unctuariu* adică de sala unde ceĭ vechĭ îşĭ ungéŭ corpul cu oliu, cu esenţe, cu parmufurĭ. In stabilimentele celle marĭ de băi, *Unctuariul* constitua o sală împarte lângă care era o mulţime de altele pentru exerciţiurĭ corporale, pentru luptă, pentru jocurĭ, pentru conversaţie, pentru lecturĭ, pentru umblet (ambulationes), o mulţime de porticurĭ cu celle maĭ admirabile colóne şi

1) Veḑĭ Natura No. 8 — Doritori cum sîntem de a iniţia încetul cu încetul pe cititori atentivi ai Naturei în marele questii care se desbat astăḑĭ în lumea sciinţei şi philosophiei atingem aceste questii ori de càte ori occasia se presintă. Fiindu-ne imposibil de a le desvolta (trebuesc tractate pentru acésta) revenim, presintându-le subt diverse forme, asupra lor ast-fel în cât cu timpul cititorul intelligent să le pótă resolva singur. Questia *liberului arbitru*, questia *libertăţii umane* în presinţa *fatalităţii* Naturei este în lumea savantă la ordinea ḑilei.

2) Laboratoriul unui chumist este camera unde acesta, avînd a se ocupa de corpuri physice, fără viaţă le pune unele în presenţa altora, le amestecă şi le combină, le întórce şi le învêrtesce dupŏ plac, ca să ajungă *fatalmente* la cutare combinatii şi la cutare resultat.

celle maĭ vestite statuĭ [1]), salóne (exedrae, scholae) cu jeţurĭ şi cu scaune împrejur unde staŭ învăţaţi ca să convorbiască între dênşi, bibliotheci, pinacotheci etc. etc... Băile saŭ Thermele Caracalle din Roma numeraŭ pînă la 1,600 sălĭ tóte împodobite cu marmură şi cu porphyr. Aceste construcţiĭ ne daŭ o înaltă idee de magnificenţa şi luxul Romanilor.

Din *Tepidariul*, în băile din Pompeia, călletorul intră într'o altă sală destinată băilor calde şi numită pentru acest cuvênt *Calidariul*. Zidurile acesteĭ sălĭ eraŭ canelate ca să facilese scurgerea aburilor ce se producéŭ aci prin apa ferbinte.

La extremitatea superióră a *atriuluĭ* se află o cameră pentru a se desbrăca saŭ a se despuia, numită *Spoliarium* şi lîngă *Spoliarium* există o sală rotundă unde luaŭ băile recĭ şi care se numia *Frigidarium*.

Nu se vede în băile din Pompeia nicĭ o sală care să pară a fi fost destinată băilor de aburi saŭ băi turcescĭ cum le numim noi, *Sudatorium* cum le numiaŭ vechi Romanĭ.

Popoli modernĭ sunt departe de a imita pe ceĭ vechĭ în magnificenţa unor stabilimente ce ocupaŭ un loc aşa de mare în viaţa privată şi publică a popolilor anticĭ. Cu tóte acestea stabilimentele de băĭ să stabilesc în tóte oraşele civilisate alle Europeĭ şi se înmulţesc cu atât maĭ mult cu cât ideile de hygienă, de bun traiŭ şi de *confortabil* se respândesc.

Sunt pucine uliţe marĭ în Paris în care să nu se afle băĭ, şi în Londra nu se zidesce o casă de particular maĭ *confortabilă* unde architectul să nu destine o cameră pentru băĭ.

Câte sunt uliţele din Bucurescĭ în care să existe stabilimente de băĭ şi câte casele particulare care să'şĭ aibă cameră destinată pentru băĭ?

'Ţĭ am vorbit îndestul, amabile cititor, despre băĭ şi am intrát în amăruntur̆ĭ a cărora utilitate é fără îndoială maĭ mare decât plăcerea ce a resultat pentru domnia-ta din citirea rêndurilor ce scriserăm. Vorbindu'ţĭ, în numĕrul viitor, despre composiţia chimică a óselor descoperite în Pompeia, şi scheletelor ce s'aŭ găsit în cenuşă, iţĭ vom face cunoscute unele din scenele pathetice ce a trebuit să se întêmple în ajnnul ḑileĭ când Pompeia fu înghiţită de Vulcanul îngrositor.

Aruncă'ţĭ pînă atuncĭ privirea asupra gravureĭ ce o punem subt ochii Domnieĭ-talle. Ea represintă o parte din ruinele Pompeeĭ avênd înainte-le teribilul lor vecin. Pompeia şi Vesuvul continuă împreună un colţ numaĭ ce înconjóră şi îmbodobesce acel admirabil şi încântător golf al Neapoluluĭ.

Într'o ḑi, ḑice... nu maĭ 'mĭ aduc aminte ce poet admirator al Italieĭ, într'o ḑi de capriţiu Natura voi să facă un peysagiu complect: ea desinò dulcĭ şi îndolente coline, formò în amphiteatru un golf graţios, îl umplù de celle maĭ frumóse unde ce marea să fi azurat vre odată; ea puse ca să plutiască pe aceste unde insule de florĭ şi de palmierĭ; împodobi ţermurile cu pădurĭ de portocalĭ ale cărora parfumurĭ îmbată aerul, cu viile ce daŭ acel vin căria nu s'a putut da altă numire de cât de *Lacryma Christi*, cu arborĭ din Grenada şi din Judea care amestec roşieţele lor nuanţe cu diliciósele parfumurĭ alle Iasomiilor din Guadulquivir; Natura făcu Napoli, Misena, Sorento, Pansilipu, făcu Caprea, făcu amorósa şi deliciósă insulă Ischia despre care poetul a ḑis:

> Celui qui, suspendant les heures fugitives,
> Fixant avec l'amour son âme en ce beau lieu,
> Oublierait que le temps coule encore sur ces rives,
> Serait-il un mortel ou serait-il un Dieu? . . .

Un demon însă fu gelos; el aruncò Vesuviul înaintea acestor locurĭ voluptuóse şi Vesuvul deveni complementul phylosophic al acesteĭ ţĕrrĭ.

Vulcanul resumă într'ênsul înţellepciunea poeţilor napolitanĭ. El strigă prin vocea crateruluĭ sĕŭ: Voi cari trăiţi, culegeţĭ ḑioa cum culegeţĭ o flóre; flóre ţine puţin, bucuraţi-vĕ de dênsa pe cât timp

1) Celle maĭ însemnate statuĭ care împodobesc astăḑĭ museurile Italiei şi care causéză admiraţia şi desperarea statuarieĭ moderne s'au găsit printre ruinele acestor Therme s'aŭ băĭ s. es; Famosul grop Laoon, Apolon de Belvedere, Torsul din Belvedere (Museul de la Vatican Roma), Hercule Farnase—Taurul Fasnase (Museui Napoli) etc. etc.

e frescă. Muritorilor, bucuraţi-vĕ de viaţă, viaţa nu se compune de cât de pucine ḑile.......

Locuitoriĭ Pompeeĭ auḑiaŭ fără îndoială acéstă voce ce eşia prin craterul Vulcanuluĭ şi brăţările, lanţurile de aur, colierurile etc. etc, ce s'aŭ găsit la gêtul şi braçiele...... scheletelor scóse din cenuşă ne face să credem că damele patriciane se gătéŭ să mérgă la vre un bal ce se da în oraş când formidabila erupţiune lea înghiţit în dureróse şi nedescriptibile turmente!

Va urma

E

VARIETĂŢI.

Telegraphul submarin între Englitera şi America. — Cititori nostri îşĭ aduc aminte că leam vorbit despre expediţia întreprinsă de cea maĭ mare corabie din lume *Great Eastern* pentru a pune în comunicaţie printr'un fir electric Englitera cu America. Avem urîte nuvelle să le dăm. De maĭ multe ḑile comunicaţiile sunt cu totul întrerupte. Savanţi pun înainte theoriile celle maĭ differite pentru a explica acéstă intreruptie nevrênd să admite că firul electric s'a rupt.

Ne témă însă că ruptura firuluĭ există într'o parte óre-care. Trebuie să asteptăm intórcerea corabieĭ *Great Eastern* ca să cunóscem intr'un mod positiv causele şi natura unuĭ accident care va da loc la marĭ deceptiĭ şi la o perdere considerabilă de banĭ. Un savant D. Airy afirmă că acestă interupţie trebue să fie efectul uneĭ tempeste magnetice care pare a fi una din celle maĭ terribile ce s'a constatat pînă acum.

Un polyp fabricant de oţet.

Grădina de aclimaţie din Paris a priimit un animal fórte straniu care are extraordinaria proprietate de a fabrica fórte bun oţet. Iată cum il descrie un savant P. Huc: Tzu-ro-dze (numele animaluluĭ) este o fiiuţă care, din causa curióseĭ proprietăţĭ de a fabrica oţet, merită atenţia. Acest polyp este o adunătură monstruósă de membrane cărnóse, de tuburĭ, de o mulţime de apendice ce daŭ acestuĭ animal un aspect hidos. Ar ḑice cine-va, vĕḑêndu'l o masă inertă şi mórtă. Cu tóte astea când il atinge se contractă saŭ se dilată şi ia forme diverse."

Acest polyp secretă o apă acidulată al căruia gust este fórte plăcut şi cu totul asemenea cu gustul oţetuluĭ.

Acest polyp chinezesc se află pus într'un vas din aquariul grădineĭ de aclimataţie şi apa în care se miscă este tot aceia în care 'şĭ a făcut voyagiul.

Peste câte-va ḑile Tzou-ro-dze va fi pus în apă próspătă, alcoolisată, dupŏ prescripţiile priimite din China şi va fi cu de amĕruntul studiat.

Un pod fermecat. Citim într'un jurnal sciinţific: De vre o câte-va ḑile o mulţime nenumărată de ómenĭ şi de femeĭ alerg în fie care séră la Mousserolle, (o localitate în Françа lângă Bayonna) aprópe de podul drumuluĭ de fer şi acolo ascult, cu o emoţiune lesne de înţeles, sgomote metallice intense care isbesc imaginaţia şi o aruncă în hypothesele celle maĭ extravagante. Maĭ multe femeĭ atribue aceste sgomote suffletelor victimelor ce lucrările poduluĭ aŭ făcut anul trecut.

Credem că massele fórte marĭ de fer din care se compun podul de lângă Mousserolle se dilat (adică moleculele se depărtez unele de altele) fórte mult subt influenţa căldureĭ ḑileĭ. Pe urmă séra când temperatura scade moleculele tind a relua prima lor posiţie; resultă de aci oscilaţiĭ repeḑi şi frequente ce produc sgomotele ce mulţimea aude.

Bucurescĭ. — Imprimeria Stephan Rassidescu, Strada Germană, Hanulŭ German, No. 2.